

Jitka Chmelařová

Anglické adverbialní participiální konstrukce a jejich české a francouzské překladové protějšky / English adverbial participial clauses and their Czech and French translation counterparts

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, bakalářská práce, leden 2015, 63 stran + příloha

Posudek oponenta

Jitka Chmelařová se ve své práci zabývá překladovými protějšky anglických adverbialních –ingových příčestí ve dvou typologicky odlišných jazycích, češtině a francouzštině, s předpokladem, že míra využití kongruentních prostředků bude pro francouzštinu vyšší, jakkoliv kondenzace participii není tak častá jako v angličtině.

Teoretická část přehledně a stručně popisuje morfo-syntaktické vlastnosti –ingových kondenzátorů (jde u participií o *tense*? str. 2), včetně interpretace jejich podmětu, míry začlenění do nadřazené struktury, postavení a také sémantických rolí. V části 2.7 je představena klasifikace českých překladových protějšků anglických participií, kde hlavní dělení je na kongruentní a divergentní s tím, že vzhledem k rozdílným prostředkům, které má čeština k dispozici, je obecně míra shody malá. Přehled nefinitních prostředků ve francouzštině, která disponuje strukturně angličtině podobnou škálou nefinitních prostředků, je podán v oddílu 2.8. (vyskytlo se někde jako protějšek fr. minulé participium, str. 17?, na str. 18: je francouzské *en* lexikalizované nebo jde spíš o gramatikalizaci?) a uvádí i odpovídající české konstrukce.

Empirická část práce je založena na stu adverbialních –ingových vět a jejich českých a francouzských překladových protějšcích získaných z *InterCorpu*. (Formulace na str. 21: *6,634 instances ... but approximately half of the results had to be excluded ..* patrně šlo jen o prvních 202 řádků).

Vlastní analytická část se nejprve zaměřuje na podrobnou analýzu zdrojového vzorku z hlediska syntaktické struktury: s/bez explicitně vyjádřeného konatele, začlenění do nadřazené struktury (domnívá se autorka, že se v tomto bodě je možno se spolehnout na interpunkci?), postavení vůči finitní klauzi a spojky (počty vět uvedených koordinátorem ve slovním komentáři k Tab. 4 na str. 27?), a dále pak sémantických rolí, které dělí dle stupně informativnosti. Zvláštní pozornost je věnována vícečetnému zastoupení –ingových adverbialií v rámci nadřazené struktury: jak si autorka definuje *complex sentence* (str. 33)?, jde ve Fig. 9 na str. 34 u (62) o nerestriktivní větu?, v analýze př. 25 na str. 34 – jaký sémantický vztah zde vyjadřují APC?, ve Fig. 10 užitá zkratka PAC, na str. 37 př. 31 (50 a 51) – na jakém základě je vyloučena jejich koordinace?

V části 4.2 přechází autorka k analýze českých překladových protějšků, které jsou ve více než 80% divergentní s dominancí koordinace propozic, dále početně následuje neslovesné vyjádření. U př. 47 na str. 44 (a obecně u příkladů ‚syntetických‘ protějšků) vyvstává otázka, zda mají být posuzovány na stejné úrovni jako adverbialní určení oddělená čárkou.

Francouzské protějšky jsou představeny v části 4.3. a na rozdíl od češtiny vykazují vyšší míru formální shody (66% kongruentních), a to včetně pozice (participia i gerundia). V neshodných realizacích převažují neslovesné prostředky (PP) a koordinace. Kapitola 5 sumarizuje hlavní zjištění, i ohledem na složitost nadřazené struktury a vícečetné zastoupení – *ingových* adverbiálií, např. výskyt absolutní konstrukce pouze zároveň s jinou nefinitní adverbiální modifikací

Lze konstatovat, že autorka splnila stanovený cíl. Na práci je, kromě kontrastivního aspektu, sympatická snaha korelovat sémantické role a formu, a také snaha postihnout složitější kombinace vícečetné adverbiální modifikace, včetně dělení do více větných celků. Na druhou stranu se často autorka spokojí s pouhým konstatováním bez úvahy na možným zdrojem změny (např. str. 48, př. 52 nebo str. 52, př. 60, nebo na str. 50 změna v absolutní konstrukci) nebo možnou různou interpretací. V této souvislosti se tedy nabízí otázka autorce, zda určování všech rysů (včetně sémantických rolí) bylo vždy jednoznačné nebo zda se v materiálu vyskytly příklady s možnou dvojí nebo obtížnější analýzou.

Po jazykové stránce je práce zpracována pečlivě, po technické stránce orientaci ztěžují grafy bez barevného rozlišení proporcí, v referencích není uveden rok vydání u posledního titulu.

Závěr:

Jak vyplývá z výše uvedeného, předložená studie Jitky Chmelařové kritéria kladená na bakalářské práce zcela splňuje. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou *výborně* či *velmi dobře*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 4. února 2015